

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Örebro län

Juni 2019

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Örebro län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Örebro län	5
<i>Näringslivet i Örebro län</i>	5
Småföretagsbarometern – Örebro län	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Slutsatser	18

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Örebro län

- **Småföretagskonjunkturen** i Örebro län har haft en något minskad tillväxttakt och utfallet blev således lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Likt i fjol har Örebro län en starkare konjunkturutveckling jämfört med riksgenomsnittet. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är fortsatt optimistiska bland företagen i länet.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat något i Örebro län sedan i fjol och tillväxttakten är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Årets utfall blev något lägre än vad företagen i länet förväntade sig i fjolårets rapport. Företagens prognos för det kommande året visar på en avmattning i tillväxttakten.
- Tillväxttakten för **orderingången** har minskat sedan i fjol men Örebro läns tillväxttakt är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Orderingångens utveckling har blivit något sämre än vad företagen förväntade sig i fjol, då de förväntade sig en försiktigt ökande tillväxttakt. Trots årets utveckling är förväntningarna framåt mer positiva.
- **Omsättningstillväxten** i Örebro län är oförändrad jämfört med fjolåret. Omsättningens netttotal ligger emellertid fortsatt på en högre nivå än riksgenomsnittet. Företagens förväntningar på de kommande tolv månaderna är en ökande tillväxttakt i omsättningen.
- **Tillväxten av lönsamheten** i företagen i Örebro län har, i likhet med riksgenomsnittet, avtagit i länet och jämfört med fjolårets förväntningar är utfallet en besvikelse. Länet placerar sig i årets mätning på samma netttotal som genomsnittet för riket och på ett års sikt förväntas lönsamhetstillväxten i Örebro län öka i linje med riksgenomsnittet.
- Företagen i Örebro län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Totalt anser 66 procent av företagen i länet att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Örebro län är bristen på lämplig arbetskraft. Även tuff konkurrens, höga arbetskraftskostnader och svårigheter med finansiering ses som tillväxthinder för företagare i länet.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Örebro län

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. Företagens högt ställda förväntningar har alltså inte införlivats under året, vilket också förklarar varför företagen nu ytterligare reviderat ned förväntningarna inför de kommande tolv månaderna. Det är framför allt sysselsättningen som ökat långsammare än förväntat. Även orderingång och omsättning har utvecklats svagare. En trolig förklaring till att tillväxttakten avtagit under året är, liksom tidigare år, att många småföretag redan har nått sina kapacitetstak. Svårigheter att hitta personal med rätt kompetens och höga kostnader för att ha anställda är exempel på utmaningar som gör det svårt för företag att expandera och att på kort tid anpassa och förändra produktionstakten.

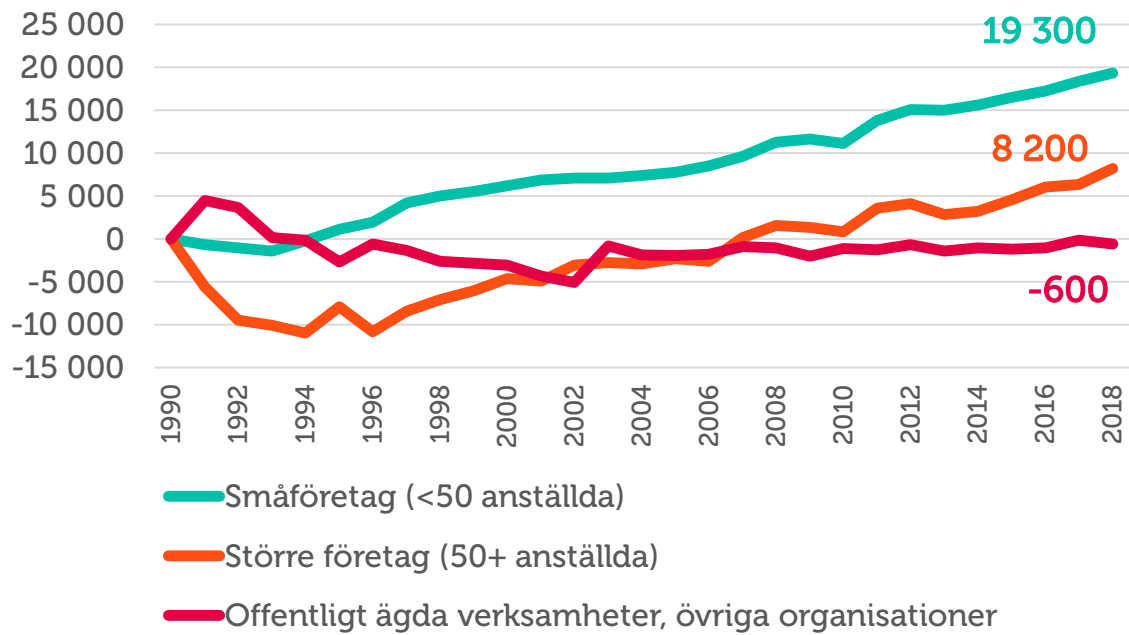
Det är andra året i rad som konjunkturindikatorn minskar och den är nu på lägsta nivån sedan 2013, det vill säga efterdyningarna av eurokrisen. Småföretagen upplever trots det en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Näringslivet i Örebro län

Näringslivet i Örebro består av företag verksamma inom olika sektorer och har under de senaste årtiondena breddats med tillväxt inom logistik, handel, livsmedel och företagstjänster. Industrin är fortfarande basen i näringslivet, men i linje med den generella utvecklingen, automatisering och tjänstesektorns växande andel av tillväxten har antalet arbetstillfällen inom industrin successivt minskat. En stor del av företagen är verksamma som underleverantörer inom tillverknings- och tjänstesektorn. Länet karaktäriseras också av en relativt expansiv utveckling i residensstaden Örebro där även universitet, länsjukhus med mera finns. Övriga delar av länet har en delvis svagare utveckling med lägre näringslivsdynamik och ett mindre antal företag och med högre arbetslöshet som följd.

Genom b.l.a. Länsstyrelsen arbetar den lokala näringslivspolitikerna för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen samt uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Örebro län. Även om antalet sysselsatta också har ökat marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Örebro län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Örebro län

Konjunkturindikatorn

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning hos Örebro läns småföretag kommer att redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Örebro.

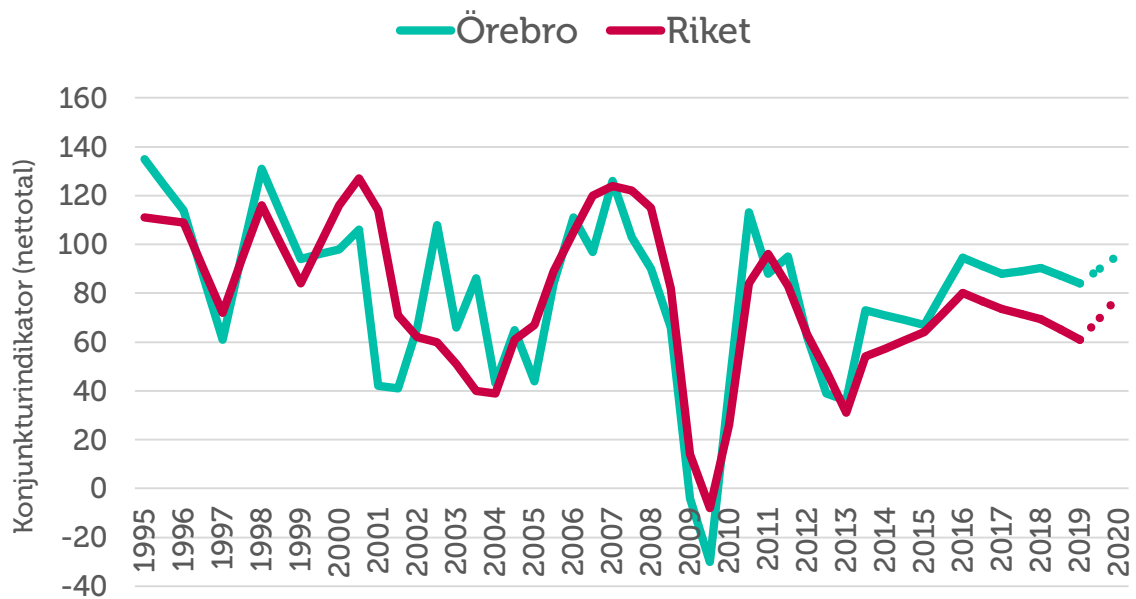
Länets småföretagare har upplevt en tämligen kraftig återhämning i konjunktoren efter två perioder av drastiskt försvagad konjunktur, först under 2008–2009 och sedan en andra gång under 2012–2013. Sedan 2013 har Örebro län sett en stadigt tilltagande konjunkturutveckling med försiktiga nedgångar ungefär vartannat år, se figur 2.

I 2018 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 90, vilket var en marginell ökning jämfört med 2017. I årets mätning ser vi istället en knapp avmattning i konjunktoren och länets sammanvägda nettotal är 84, vilket var tvärtom mot länets förväntningar i fjolårets rapport.

Likt de senaste åren har Örebro län en starkare konjunkturutveckling jämfört med riksgenomsnittet, som i år har ett sammanvägt nettotal på 61. Figur 3 visar länsfördelningen runt riksgenomsnittet där vi ser att Örebro placerar sig som topp tre i årets mätning, vilket är två placeringar bättre än föregående år.

Förväntningarna inför kommande tolv månader är fortsatt optimistiska bland företagen i länet som tror på en ökad konjunkturutveckling till nettotalet 96.

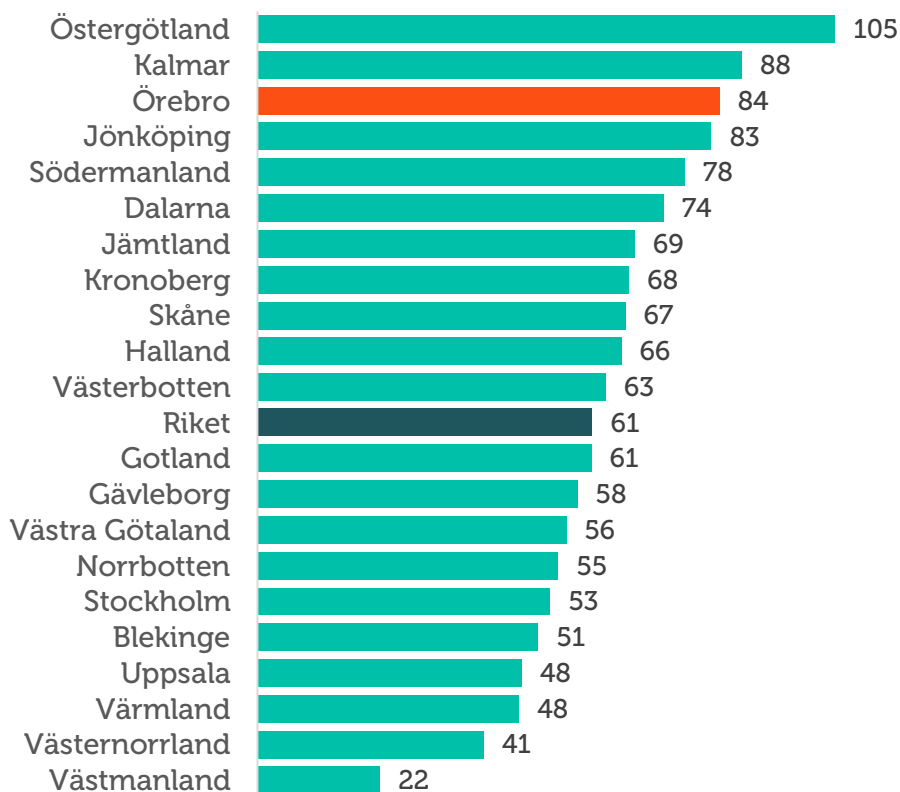
Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Örebro län och riket 1995-2019

Eva Hallmén,
Kontorschef Swedbank Örebro

Många av företagen i Örebro län ser möjlighet till att fortsätta växa och utvecklas, en hämmande faktor är dock fortfarande svårigheten att hitta rätt arbetskraft.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2019

Hanna Jonasson
Regionchef Företagarna,
Örebro

Likt de senaste fyra åren har Örebro län en starkare konjunkturutveckling jämfört med riksgenomsnittet. 37 procent av länets företag uppger att de tackat nej till beställningar vilket är marginellt högre än föregående år. Detta trots att den goda utvecklingen och tillväxttakten i företagens ordergång har minskat. Många företag verkar ha nått sitt kapacitetstak och kompetensbristen är en starkt bidragande orsak till detta.

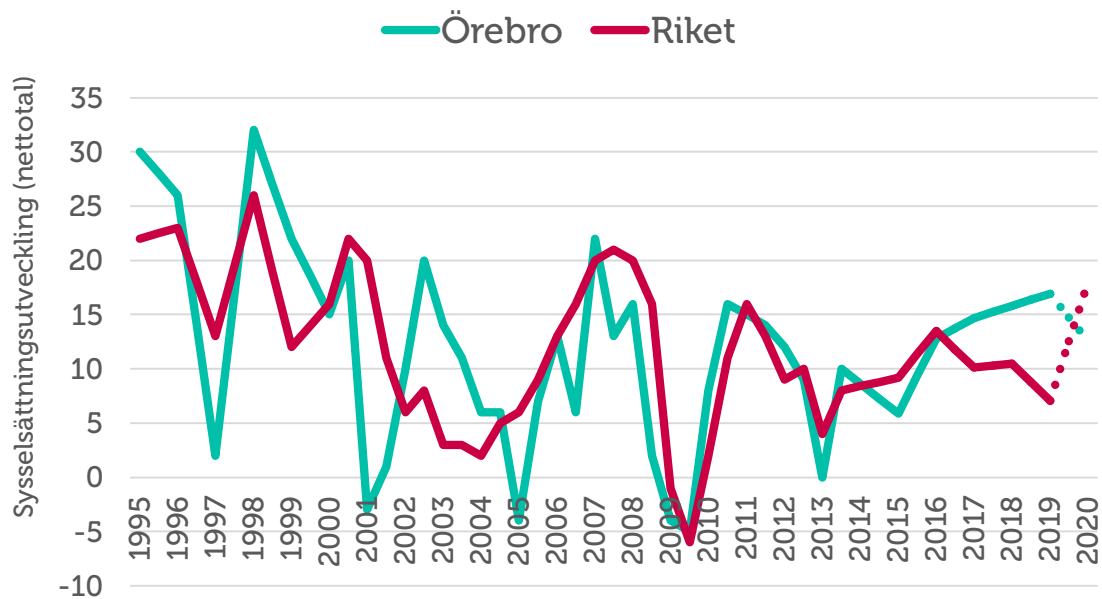
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Örebro län sedan 2015 och gör så även detta år. Totalt har 23 procent av länets företag ökat antalet anställda medan sex procent har dragit ned på personal, vilket ger ett netttotal i tillväxten på 17, jämfört med fjolårets netttotal 16. Årets utfall blev nästan i linje med vad företagen i Örebro län förväntade sig i fjolårets rapport, framför allt tack vare att fler företag än förväntat har ökat sin personalstyrka. Andelen företag som minskat antalet anställda blev som förväntat. Riksgenomsnittet för sysselsättningstillväxten ligger på ett netttotal om 7, vilket är en marginell avmattning sedan fjolårets mätning.

Företagens prognos för det kommande året visar på en avmattning i tillväxttakten. Omkring var femte företag räknar med att kunna öka antalet anställda medan endast sex procent förväntar sig personalneddragningar. Nettotalet förväntas hamna på 12.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Örebro län och riket 1995-2019

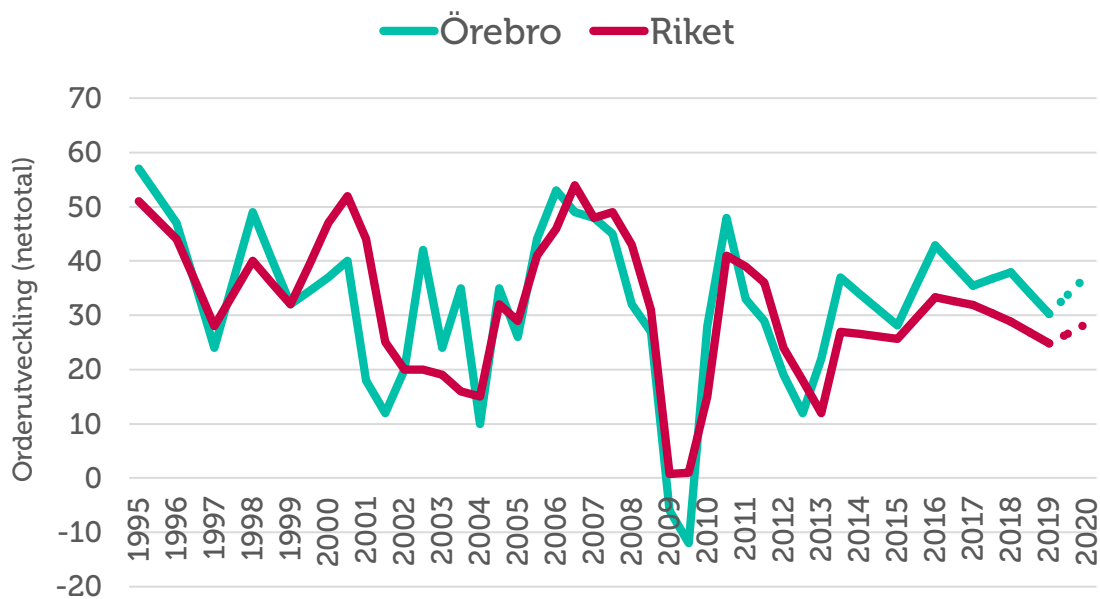
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har varit stark och överstigit riksgenomsnittet de senaste åren. Den goda utvecklingen har dock avtagit i år och tillväxttakten i företagens orderingång har minskat från fjolårets netttotal 38 till 30 i årets mätning. Utfallet blev något lägre än företagen förväntade sig i fjol, då de förväntade sig en ökad tillväxttakt. Trots en avmattning i tillväxttakten i företagens orderingång placerar sig Örebro län över riksgenomsnittet, som upplevt en vikande orderingång till nettotalet 25.

Av Örebro läns företag har hälften, 50 procent, sett en ökad orderingång under de senaste tolv månaderna medan 20 procent haft en minskad orderingång under samma period. Förväntningarna på det kommande året är mer positiva och företagen tror på en ökad tillväxttakt i orderingången, se figur 5.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Örebro län och riket 1995-2019

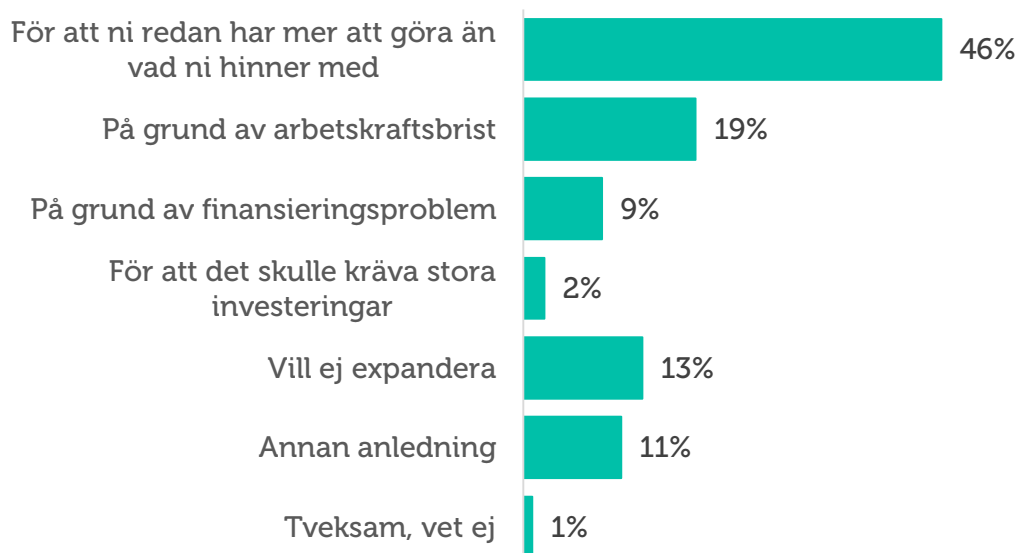
Tackat nej till order

Konjunkturläget såväl i Örebro län som Sverige i stort är gott och en hög ordergång är positivt i de allra flesta fall. Men när många företag i länet nått sitt kapacitetstak är det inte ovanligt att företag tvingas tacka nej till beställningar. Av länets småföretagare har 37 procent tackat nej till order under det senaste året, vilket är ungefär samma andel som i förra årets mätning (36 procent). Detta innebär att Örebro placerar sig under riksgenomsnittet där 41 procent av landets småföretagare har tackat nej till order det senaste året.

Precis som för övriga Sverige är den främsta anledningen till att företagen tackat nej till order en konsekvens av att de redan har mer att göra än vad de hinner med. I länet anger 46 procent av företagen detta som främsta anledning, jämfört med riksgenomsnittet på 56 procent. För länet är detta en högre andel än i fjol (34 procent), och istället ser vi att andelen företag som tackat nej till order på grund av arbetskraftsbrist minskat dramatiskt från fjolårets 31 procent till 19 procent i årets mätning. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är 17 procent.

Som vi kommer att redogöra för senare i texten upplever en stor andel företag i Örebro län kompetensbrist som främsta tillväxthinder, vilket kan förklara varför arbetskraftsbristen i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik fortfarande upplevs som ett stort problem för länets företagare.

Figur 6 Tackat nej till order

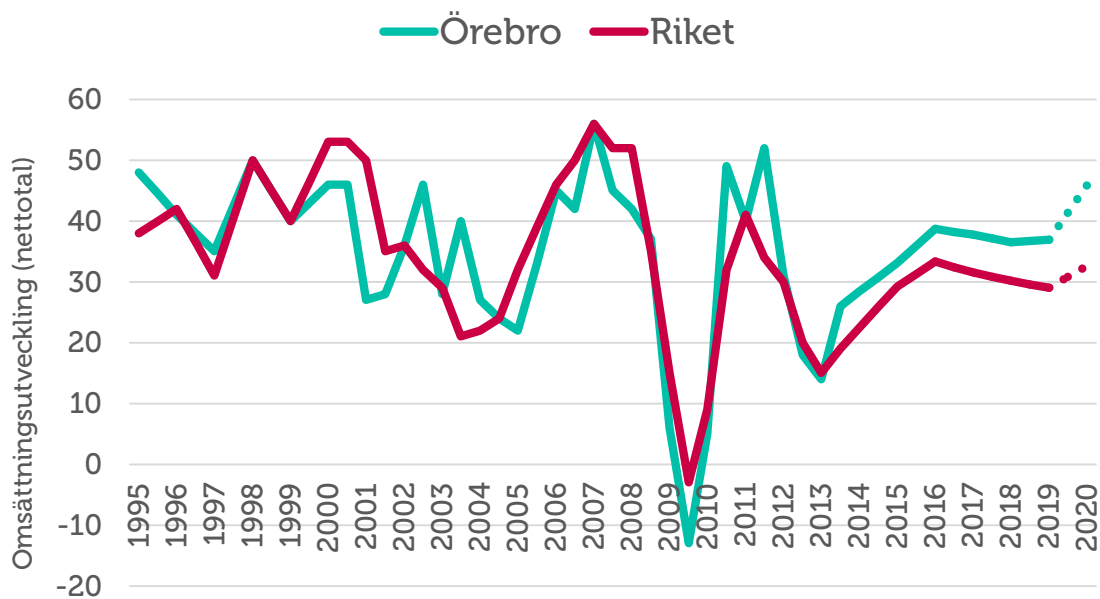
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Örebro län har minskat något sedan 2016 och är en av två delfaktorer som inte har sett en ökad tillväxttakt i årets mätning. Omsättningens netttotal ligger emellertid fortsatt på en högre nivå än riksgenomsnittet sedan 2013.

Totalt har fler än hälften, 55 procent, av företagen sett en ökad omsättning under de senaste tolv månaderna samtidigt som 18 procent sett en minskad omsättning i verksamheten. Nettotalet för omsättningstillväxten blir 37, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Motsvarande netttotal för riksgenomsnittet är i årets mätning 29. Företagens förväntningar på de kommande tolv månaderna är en ökande tillväxttakt i omsättningen med ett netttotal på 46 för 2020.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Örebro län och riket 1995-2019

Anki Wallberg

ACW Redovisning AB och Ordförande i Företagarna Kumla/Hallsberg/Laxå

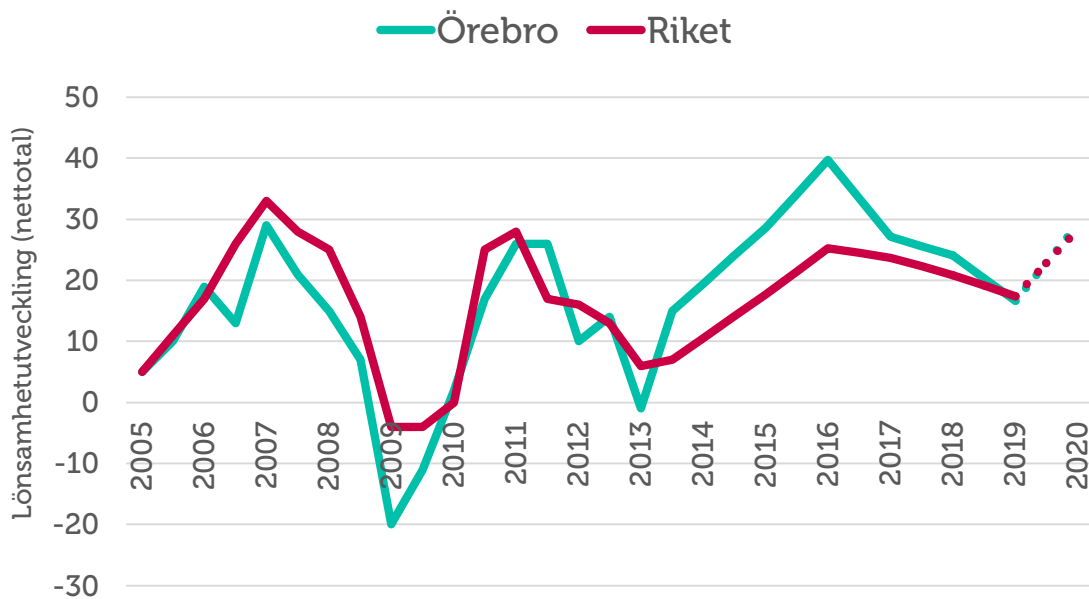
Överlag går det bra för många företag men jag tycker att det börjar märkas av en ökad försiktighet. Exempelvis börjar många företag se över sina kostnader lite extra vilket är naturligt i samband med minskade ordergångar. Vissa sektorer har det lite tuffare, bland annat är läget för lokala handlare kämpigt på många håll.

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplade till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagen att lönsamhetsutvecklingen skulle nå historiska rekordnivåer. Nettotalet förväntades landa på 43. I ljuset av detta är utfallet en besvikelse.

Tillväxten av lönsamheten i Örebro län motsvarar i år ett nettotal på 17, jämfört med fjolårets 24. Lönsamhetstillväxten har alltså, i likhet med riksgenomsnittet, avtagit i länet där 36 procent av företagen haft en ökad lönsamhet samtidigt som 19 procent haft en minskad lönsamhet de senaste tolv månaderna. Motsvarande nettotal för riket som helhet hamnar också 17. På ett års sikt förväntas lönsamhetstillväxten i Örebro län öka till nettotalet 29, vilket innebär att företagen likt i fjol tror på en mycket hög tillväxt för det kommande året. Som figur 8 visar är detta precis över rikets förväntningar där det genomsnittliga företaget tror på ett nettotal om 28 i lönsamhetstillväxten.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Örebro län och riket 2005-2019

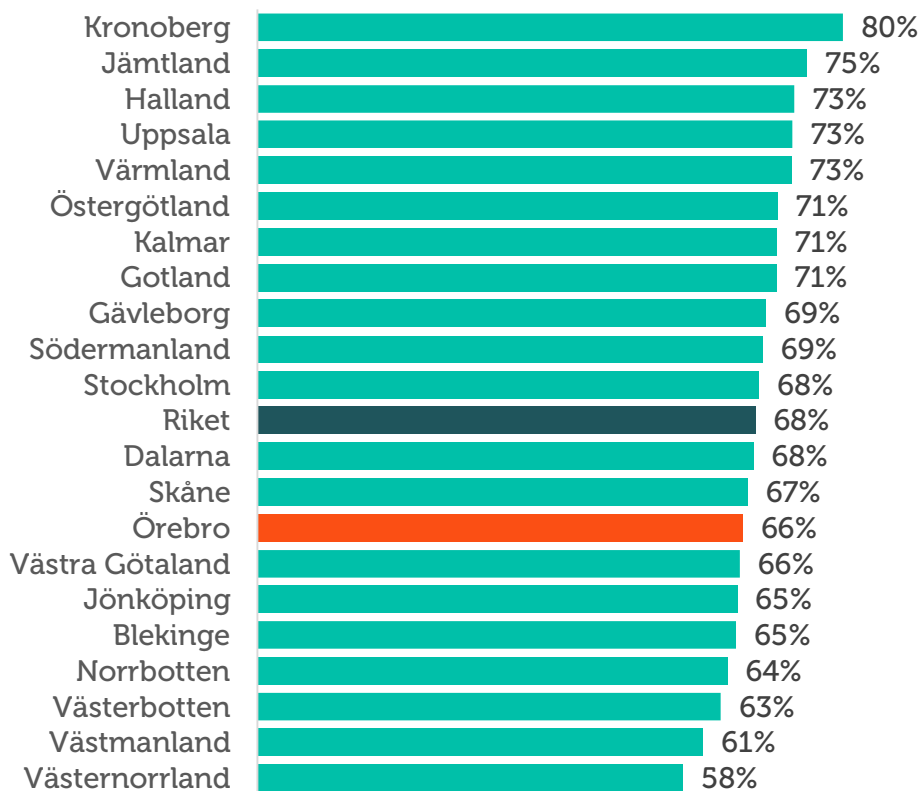
Företagens prisförväntningar

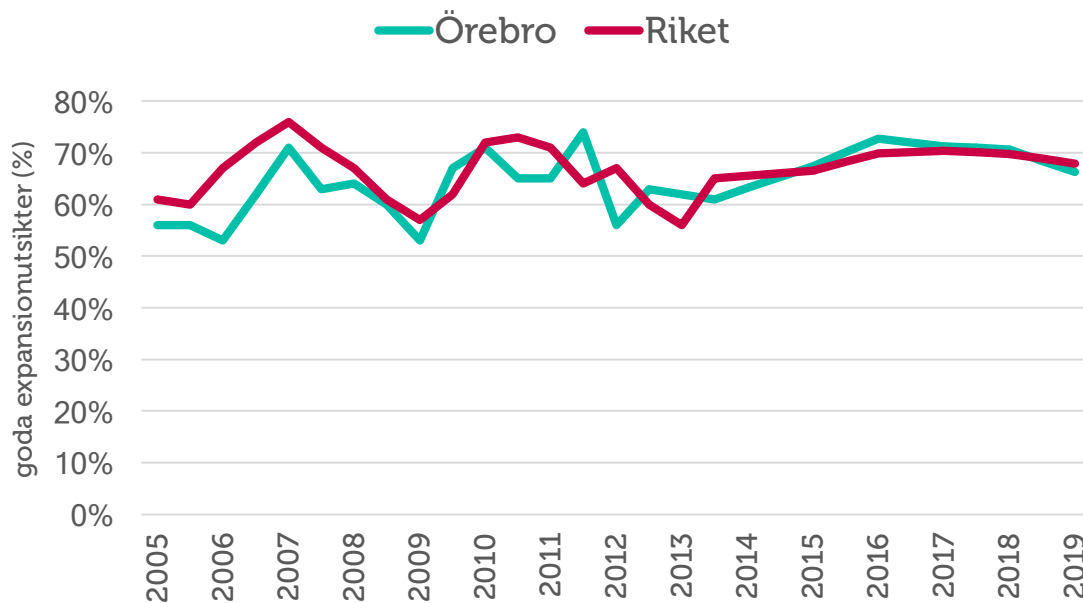
Företagens planer på eventuella prisförändringar ligger på lägre nivåer än förra året. I länet förväntar sig 32 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året, jämfört med fjolårets 37 procent. Endast fyra procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer att minska. Företagen i Örebro län har något lägre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket, där 40 procent av landets företagare räknar med att kunna höja försäljningspriserna.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Örebro län upplever något sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, se figur 9. Totalt anser 66 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt, vilket är en lägre andel jämfört med fjolårets rapport (71 procent). I länet uppger närmare nio av tio företag att de vill växa.

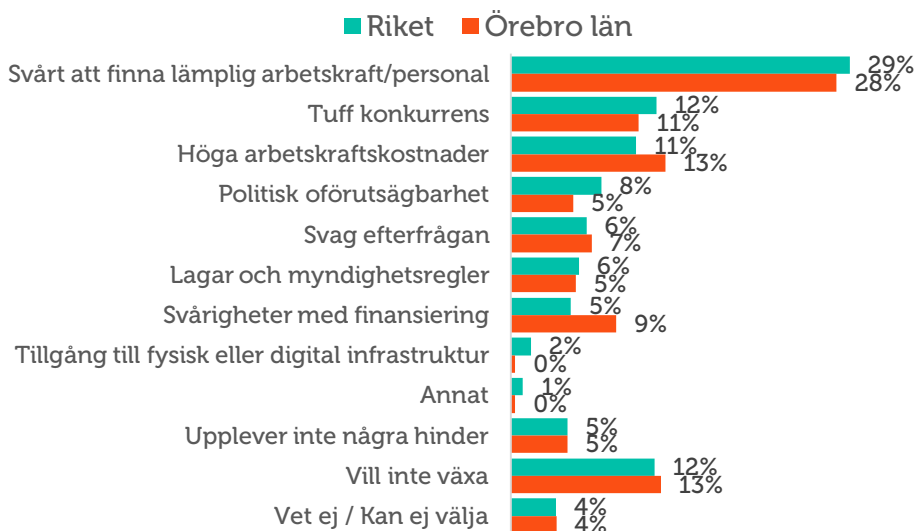
Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2019

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Örebro län och riket 2005-2019

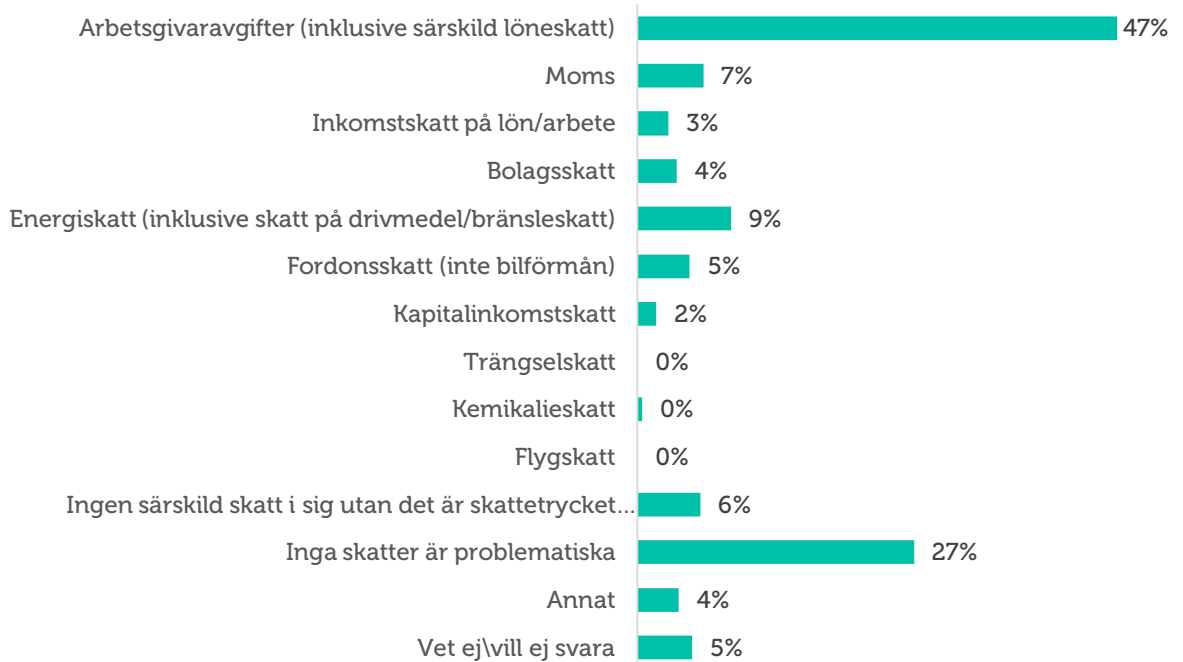
Brist på lämplig arbetskraft är det enskilt största tillväxthindret som Örebro's småföretag upplever. Vid fjolårets mätning uppgav 32 procent detta som det största hindret för expansion – denna andel har nu minskat till 28 procent. Länet ligger nu i nivå med riket vilket fortsatt tyder på att det finns brister i matchningen mellan arbetsgivare och arbetstagare på länets arbetsmarknad.

Höga arbetskraftskostnader seglar in som det näst främsta tillväxthindret med 13 procent, vilket är en ökning från fjol (nio procent) och högre än riksgenomsnittet. Även tuff konkurrens och svårigheter med finansiering ses fortsatt som tillväxthinder för företagare i Örebro län.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Örebro län och i riket 2019 (procent)

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 12) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också bland annat energiskatt och moms. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring var fjärde företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 12 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Slutsatser

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. De främsta orsakerna till nedgången jämfört med föregående undersökning är en svagare ökning i företagets orderingång följt av sysselsättning och omsättning. Småföretagen upplever alltså fortsatt en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Örebro län ser i årets mätning en något minskad tillväxttakt i konjunkturen och länets sammanvägda netttotal är 84. Utfallet blev således lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Likt de senaste tre åren har Örebro län en starkare konjunkturutveckling jämfört med riksgenomsnittet som i år har ett sammanvägt netttotal på 61.

De främsta hindren för företagets tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, höga arbetskraftskostnader och tuff konkurrens. Även svårigheter med finansiering ses fortsatt som tillväxthinder för företagare i Örebro län.

Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Örebro har nästan fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till att företagen tackat nej till order är kapacitetsbrist och svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Oavsett konjunkturläge är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagsbarometern 2019 visar att reformer skulle ha stor betydelse, framförallt inom tre områden.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Småföretagens svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens är utbredd och hämmar deras expansionsmöjligheter. Kvaliteten i det svenska utbildningssystemet behöver säkras och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan. Detta i kombination med förenklade anställningsregler kan förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser

Sänk kostnaden att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden. Förenkla regelverket vid nyanställningar och en översyn av lagen om anställningsskydd (LAS).

Öka incitamenten att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget fullt ut. En bidragande faktor är att socialförsäkringssystemet är mer anpassat för anställda än för företagare. En översyn av socialförsäkringssystemet behövs för att öka incitamentet att starta företag. Fler skulle sannolikt våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades.